

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Edyta Bielak-Jomaa

Warszawa, dnia 4 października 2016 r.

DOLiS-033- 437/16/SR/

**Pani
Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 Warszawa**

w związku z pismem z dnia 16 września 2016 r. – o sygn. DPPI-DPPI-440.14.2016.JS –
(*data wpływu do Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych 16 września 2016 r.*)
dotyczącym projektów:

- 1) ustawy - przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe,
- 2) ustawy – Prawo oświatowe,

uprzejmie informuję, iż Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych – z punktu widzenia przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych (*Dz. U. z 2016 r. poz. 922*) – zgłasza następujące uwagi.

1) Projekt ustawy – przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (zwana dalej projektem nr I):

- zastrzeżenia organu do spraw ochrony danych osobowych budzi delegacja ustawowa zawarta w **art. 85w ust. 6 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 roku – Karta Nauczyciela (*Dz. U. z 2016 r. poz. 1379*)**, dodana przez **art. 4 projektu nr I**, w którym Minister właściwy do spraw oświaty udostępnia system teleinformatyczny, umożliwiający dyrektorowi szkoły ustalenie, czy numer PESEL danego nauczyciela lub osoby ubiegającej się o zatrudnienie na stanowisku nauczyciela znajduje się w Centralnym Rejestrze Orzeczeń Dyscyplinarnych. Generalny Inspektor wnosi o wyjaśnienie jak będzie wyglądał wyżej wskazany system teleinformatyczny? Czy będzie on tożsamy z CROD, czy będzie to nowy system – odrębny od CROD oraz jaki zakres informacji zostanie udostępniony dyrektorowi szkoły poprzez powyższy system, mając na uwadze, iż CROD zawiera zgodnie z art. 85w ust. 2 ustawy –

Karta Nauczyciela szereg danych wrażliwych w rozumieniu art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych, które nie są tożsame z informacjami udostępnianymi na wniosek dyrektora zgodnie z art. 85y ust. 6 ustawy – Karta Nauczyciela.

- wątpliwości organu do spraw ochrony danych osobowych budzi jednocześnie szereg artykułów: **art. 138 ust. 1 pkt 1, art. 140 ust. 1 pkt 1, art. 145 ust. 9 pkt 2, art. 149 ust. 5 pkt 1, art. 173 ust. 12 pkt 1, art. 176 ust. 10 pkt 1, art. 189 ust. 10 pkt 1, art. 233 ust. 1 pkt 1, art. 235 ust. 1 pkt 1, art. 258 ust. 1 pkt 1, art. 259 ust. 1 pkt 1, art. 263 ust. 1 pkt 1, art. 264 ust. 1 pkt 1, art. 268 ust. 1 pkt 1, art. 269 ust. 1 pkt 1, art. 308 ust. 2 pkt 3 oraz art. 309 ust. 2 pkt 1 projektu nr I**, w których zobligowano osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, bądź osobę fizyczną do przedłożenia organowi jednostki samorządu terytorialnego wykazu nauczycieli przewidzianych do zatrudnienia wraz z informacją o ich kwalifikacjach. Odnosząc się zatem do wykazu nauczycieli przewidzianych do zatrudnienia, brak jest wskazania jaki zakres danych osobowych nauczycieli ma znaleźć się w przedmiotowym wykazie oraz w jaki sposób mają zostać określone ich kwalifikacje. Generalny Inspektor wskazuje, iż zakres udostępnionych danych musi być zgodny z zasadą legalności (art. 26 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych) i zasadą adekwatności (art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie danych osobowych). Zasada legalności wymaga, by dane były zbierane tylko i wyłącznie na podstawie i w granicach wymaganych powszechnie obowiązującymi przepisami prawa. Natomiast zasada adekwatności, by zbierane dane były adekwatne do celów, w jakich są przetwarzane, a zatem w celach niezbędnych. Rodzajem i treścią dane nie powinny wykroczać poza potrzeby wynikające z celu ich zbierania. Względem powyższą zasadę przemawia przeciwko zbieraniu zarówno wszelkich danych dla danego celu nieistotnych, niemających znaczenia, jak i danych o „większej szczegółowości”. W związku z powyższym wskazanie jakie dane osobowe nauczycieli powinien zawierać przedmiotowy wykaz powinno zostać zawarte w ustawie lub rozporządzeniu wykonawczym (w rozporządzeniu tylko w przypadku nieudostępniania danych tzw. „wrażliwych – art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie danych osobowych).

2) Projekt ustawy – Prawo oświatowe (zwana dalej projektem nr II):

- **art. 41 projektu nr II** – Przepis ten nie określa sposobu w jaki będą przekazywane informacje o aktualnym stanie i zmianach w ewidencji dzieci i młodzieży oraz zakresu danych jaki będzie zawierać ewidencja. W szczególności brak jest wskazania zakresu przetwarzanych danych osobowych dzieci i młodzieży jaki będą zawierały przedmiotowe ewidencje, a także zakresu informacji jakie wójt gminy (burmistrz lub prezydent miasta) jest obowiązany przekazywać dyrektorom szkół. Dla wyznaczenia zarówno zakresu informacji jakie zawierać ma ewidencja, jak i zakresu informacji jakie mają być przekazywane dyrektorom szkół znaczenie mają zasady legalizmu, celowości i adekwatności przetwarzania danych osobowych zawarte w art. 26 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o ochronie danych osobowych. Zakres przetwarzania danych musi odpowiadać celowi przetwarzania danych osobowych przez wskazane organy polegającym na kontroli spełnienia obowiązku szkolnego. Zarówno zakres przetwarzanych danych osobowych w ewidencjach, jak i zakres danych przekazywanych dyrektorom szkół powinien być wskazany wyczerpująco i wprost w przepisach powszechnie obowiązujących opiniowanej ustawy. Jednocześnie Generalny Inspektor wskazuje, iż proces przetwarzania danych, w tym przekazywania danych osobowych, powinien przebiegać zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych, w tym dane powinny być w odpowiedni sposób zabezpieczone. Reasumując projektodawca winien określić w przepisach opiniowanej ustawy zakres, cel i sposób przekazywania, w tym przetwarzania danych osobowych, ściśle odpowiadające kontroli spełnienia obowiązku szkolnego, w tym gromadzeniu w ewidencjach i wymianie informacji pomiędzy wójtem (burmistrzem lub prezydentem miasta), a dyrektorami szkół.
- **art. 55 ust. 9 projektu nr II** – Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zgłasza wątpliwość co do zakresu danych osobowych, do których ma mieć dostęp organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Przypomnienia wymaga, iż zakres przetwarzanych danych osobowych musi być zgodny z zasadami celowości i adekwatności, tj. musi być on niezbędny do osiągnięcia danego celu, czyli w niniejszym przypadku wykonania nadzoru pedagogicznego. A zatem uzasadnionym jest wskazanie wprost w opiniowanym przepisie, do jakich danych osobowych pracowników i uczniów może mieć dostęp organ sprawujący nadzór pedagogiczny. Nadanie nauczycielom, którzy sprawują nadzór pedagogiczny, uprawnienia do wglądu do dokumentacji osobowej nauczycieli oraz osób o których mowa w art. 15 projektu nr II oznaczać będzie dostęp do szerokiego zakresu informacji o nauczycielach, w tym również do danych wrażliwych tychże osób. W związku z powyższym, art. 55 ust. 3 pkt 3 projektowanej ustawy powinien wprost wskazywać, że wgląd do dokumentacji osobowej nauczycieli oraz osób, o których mowa w art. 15 projektu nr II, prowadzonej przez szkołę lub placówkę, może udostępniać jedynie

w zakresie niezbędnym do wykonywania czynności nadzoru pedagogicznego w konkretnej sprawie.

- **art. 60 ust. 2 projektu nr II** – jako, że elektroniczna platforma nadzoru ma służyć do zapewnienia sprawności i efektywności nadzoru pedagogicznego to przepisy rangi ustawy powinny regulować zasadnicze kwestie dotyczące prowadzenia tejże platformy i przetwarzanie przy jej pomocy danych osobowych. W szczególności zaś: katalog danych dostępnych przez platformę, okres przechowywania tych danych, zasady udostępniania informacji oraz krąg podmiotów mających dostęp do danych. Potwierdzenie powyższego zawarte jest w stanowisku Trybunału Konstytucyjnego, wyrażonego w postanowieniu z dnia 31 stycznia 2007 r. (*sygnatura S 1/2007*), „*zasadnicza regulacja pewnej kwestii nie może być domeną przepisów wykonawczych, wydawanych przez organy nienależące do władzy ustawodawczej. Nie jest bowiem dopuszczalne, aby prawodawczym decyzjom organu władzy wykonawczej pozostawić kształtowanie zasadniczych elementów regulacji prawnej*”. Wymóg umieszczenia bezpośrednio w ustawie wszystkich zasadniczych elementów regulacji prawnej musi być stosowany ze szczególnym rygoryzmem, gdy regulacja ta dotyczy korzystania przez obywateli z ich praw i wolności (*wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 maja 1998 r., sygnatura U 19/97*). Podobnie orzekł Trybunał w wyroku z dnia 18 grudnia 2014 r. (*sygnatura K 33/13*), dotyczącym tworzenia rejestrów danych medycznych na podstawie rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zdrowia. Pojawia się także wątpliwość dotycząca sposobu zasilania platformy elektronicznej oraz zakresu i formy przekazywanych danych – kwestią wymagającą doprecyzowania jest przede wszystkim to, z jaką częstotliwością dane miałyby być przekazywane do centralnego rejestru i w jaki sposób aktualizowane, a także w jakiej formie dokonywane będą sprostowania nieprawdziwych informacji, tzn. czy będą one usuwane czy nadpisywane (jest to istotne z punktu widzenia zapewnienia prawdziwości gromadzonych danych).
- **art. 63 ust. 5 i 8 projektu nr II** – wskazuje katalog zamknięty kryteriów, jakie musi spełniać osoba ubiegająca się o stanowisko dyrektora placówki, a jednocześnie projektodawca wprowadza w ust. 8 do niniejszego artykułu, możliwość określenia przez ministra właściwego dodatkowych wymagań, jakim powinna odpowiadać osoba zajmująca stanowisko dyrektora. Jeżeli projektodawca ma w niniejszym przypadku na celu rozszerzenie katalogu wymaganych kryteriów, których spełnienie i wykazanie miałyby się wiązać z przetwarzaniem danych osobowych kandydata, to nie jest to dopuszczalne mocą przepisów rangi aktu wykonawczego. Jedynie bowiem akt rangi ustawy może wprowadzać

prawo przetwarzania danych informacji oraz nakładać na osobę obowiązek udostępniania informacji o osobie (*por. art. 31 ust. 3 i art. 51 Konstytucji RP*).

- **art. 84 projektu nr II** – funkcjonowanie rady rodziców, z racji roli jaką pełni ona w szkole, związane jest w nierozdzielny sposób z przetwarzaniem danych osobowych, w tym także szczególnie chronionych, przy czym mogą to być zarówno dane uczniów i ich rodziców czy opiekunów prawnych, jak i grona pedagogicznego. W związku z sygnałami napływającymi do GIODO wskazać natomiast trzeba, że często pojawiają się wątpliwości w zakresie tego kto jest odpowiedzialny za przetwarzanie danych osobowych, którymi dysponuje rada rodziców oraz w jaki sposób spełnia ona obowiązki wynikające z przepisów dotyczących przetwarzania danych osobowych (np. obowiązek informacyjny, obowiązek respektowania prawa danych kontroli procesu przetwarzania danych osobowych, obowiązek zabezpieczenia, archiwizacji, czy obowiązek usunięcia danych zbędnych dla okoliczności rady). GIODO – wobec powyższego sugeruje stworzenie regulacji, która wprowadzi wprost obowiązek zapewnienia przez szkołę administracyjno-organizacyjnej obsługi funkcjonowania rady rodziców.
- **art. 102 ust. 1 pkt 10 projektu nr II** – wskazania wymaga, iż kryterium związane z przetwarzaniem informacji o osobach (dzieciach i/lub ich rodzicach / opiekunach prawnych) musi wynikać z przepisów rangi ustawy, gdyż tylko mocą takiego przepisu można nakładać prawo przetwarzania takich informacji, jak i obowiązek ich udostępnienia (*por. art. 31 ust. 3 i art. 51 Konstytucji RP*). Zasada ta powinna znaleźć zastosowanie także w związku z określaniem praw i obowiązków dzieci oraz przypadków, w których dyrektor przedszkola może skreślać dziecko z listy wychowanków, co bez wątpienia wiązać się będzie z przetwarzaniem informacji zindywidualizowanych (danych osobowych) o dzieciach i/lub ich rodzicach czy opiekunach prawnych, zwłaszcza o ile będzie to pozostawać w związku z danymi szczególnie chronionymi.
- **art. 131 ust. 4 projektu nr II** – w ustawie o systemie oświaty w art. 20t ust. 2 jest zawarta kompleksowa regulacja postępowania rekrutacyjnego w tym dotycząca sposobu postępowania z dokumentacją kwalifikacyjną, która została wypracowana we współpracy z organem do spraw ochrony danych osobowych. W opinii GIODO brak jest uzasadnienia dla rezygnacji z tego rozwiązania oraz dla przeniesienia części regulacji ustawowej do przepisów rangi rozporządzenia (**art. 158 pkt 3 projektu nr II**). W opinii GIODO istotne jest ponowne rozważenie przez projektodawcę, czy jest to rozwiązanie właściwe. Organ do spraw ochrony danych osobowych postuluje jednocześnie o uregulowanie w sposób

kompleksowy, w tym w zakresie gromadzenia i archiwizacji dokumentacji w przepisach rangi ustawy, procesu rekrutacji do danego publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, publicznej szkoły, publicznej placówki, na zajęcia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych lub na kwalifikacyjny kurs zawodowy.

- wyniki postępowania rekrutacyjnego, zgodnie z przepisem **art. 154 ust. 1 projektu nr II**, podaje się do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie listy imion i nazwisk kandydatów oraz informacji o zakwalifikowaniu albo niezakwalifikowaniu kandydatów do danego publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, publicznej szkoły, publicznej placówki, na zajęcia w publicznej placówce oświatowo-wychowawczej, na kształcenie ustawiczne w formach pozaszkolnych lub na kwalifikacyjny kurs zawodowy. Odnosząc się do projektowanej regulacji, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych ponownie odwołuje się do sygnałów, które wpływają do Biura GODO i wskazuje, że wątpliwości budzi okres retencji udostępniania tychże danych, jak i sposób podawania do wiadomości publicznej. Znane są GODO przypadki udostępniania danych w zakresie szerszym niż przewidują to przepisy prawa, w tym w sieci Internet. Ustawa o ochronie danych osobowych nakłada obowiązek przechowywania danych w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których one dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania – tj. zgodnie z zasadą ograniczenia czasowego (art. 26 ust. 1 pkt 4 ustawy o ochronie danych osobowych). Należałoby wskazać w art. 154 projektu nr II okres udostępnienia tych danych na potrzeby informowania o wynikach rekrutacji. Wskazany czas przechowywania danych może być zróżnicowany w zależności od spodziewanego terminu ich użyteczności, tak aby po jego upływie, wobec braku szczególnych okoliczności, dane te były usuwane. W związku z powyższym projektodawca powinien wskazać w ustawie również okres przez jaki przedmiotowa lista może być podawana do wiadomości publicznej. GODO wskazuje, iż zgodnie z art. 17 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (*ogólne rozporządzenie o ochronie danych*) administrator danych ma m.in. obowiązek bez zbędnej zwłoki usunąć dane osobowe osoby której dane dotyczą, gdy nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane lub w inny sposób przetwarzane. Ustawodawca unijny wprowadził mocą tego przepisu rozporządzenia ogólnego – w tym

w odniesieniu do sytuacji upublicznienia danych osobowych – tzw. prawo do bycia zapomnianym. Po stronie zaś administratora danych niezwykle ważny obowiązek usuwania danych, celem realizacji prawa osoby, której dane dotyczą, mającego istotny wpływ na funkcjonowanie informacji o osobie, w tym w sytuacji upubliczniania tych informacji w sieci Internet.

- **art. 165 ust. 11 pkt 4 projektu nr II**, nie zwiera regulacji w jaki sposób wskazywane mają być osoby prawne lub fizyczne prowadzące szkołę lub placówkę w zaświadczeniu o wpis do ewidencji. Zakres wymaganych danych osobowych winien być adekwatny do celu ich przetwarzania, w związku z czym projektodawca winien wprost określić w przepisach ustawy w jaki sposób osoba prawna lub osoba fizyczna ma zostać wskazana w ww. zaświadczeniu o wpisie do ewidencji.

Analogiczną uwagę Generalny Inspektor zgłasza w stosunku do **art. 169 ust. 2 projektu nr II**.

Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych wskazuje również, iż ogłoszone rozporządzenie ogólne o ochronie danych będzie stosowane bezpośrednio od dnia 25 maja 2018 r. Jednak już na etapie poprzedzającym projektowanie przepisów, czy w trakcie weryfikacji aktualnie obowiązujących norm wynikających z przepisów szczególnych, a odnoszących się do szeroko rozumianego pojęcia przetwarzania danych osobowych, w tym ich szczególnych kategorii, projektodawca uwzględnić powinien postanowienia rozporządzenia ogólnego. Rolą projektodawcy jest uwzględnienie jego postanowień w treści opracowywanych regulacji, które miałyby obowiązywać po dacie jego wejścia w życie.

Jednocześnie informuję, iż przedstawiony projekt ustaw pozostaje przedmiotem zainteresowania organu do spraw ochrony danych osobowych, dlatego też Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych zastrzega sobie prawo do zgłaszania uwag na dalszych etapach prac legislacyjnych i deklaruje współpracę w zakresie wypracowania norm Prawa oświatowego odpowiadających zasadom przetwarzania danych osobowych.